

niaia communicare timuerunt beatae memoriae Mar-  
 rianus<sup>1</sup> Doracenus et Basiliscus Serdicensis episco-  
 pus, sed et Lampridius presbyter et abbas Hieroso-  
 lymitani monasterii, Mocianus eos Constantino-  
 poli, ut se commendaret, in gehennam abisse dicebat.  
 Sed non hac via pergitur in gehennam, quam Hila-  
 rius cum suis collegis, quam Hieronymus tenuit in  
 causa Nicæni concilii, quam tot apostolicae sedis an-  
 tistites postea secuti sunt, cum temporibus Zenonis  
 viderent Chalcedonense concilium similiter impu-  
 gnari. Sed illa gehennae est via, quam pro voluntate  
 Constantii apud Ariminum et Seleuciam Isauriae in-  
 gressa est temporibus Sirmiensi multitudo : quam  
 et iste secutus est, qui Wandalis regnantibus Arianus  
 fuit ; deinde imperio succedente Romano, cum tem-  
 pore versus est ut catholicus videretur ; nunc etiam  
 de palatio praedictis catholi ad religionis exortis

A eadem sequitur, quoniam sicut videtis actionem illi  
 consiliiarii praestiterunt : qua non contentus, adhuc  
 ambire non cessat ex aliorum quoque perditione ali-  
 quid sublimius adipisci. Sic quippe tempore isto  
 proficitur ; et sicubi potest, per tales adjuutores<sup>2</sup> con-  
 sueta nequitia, testimoniis inconvenientibus unde-  
 cunque collectis, etiam hoc suadet, quod licet Chal-  
 cedonense concilium retractetur. Ubi vero id non  
 potest suadere, aut nefandum illud iudicatum excu-  
 sat, aut condemnationem defendit Mopuesteni Theo-  
 dori ; aut si nihil horum potest, sub nomine pacis et  
 regis, ad pollutam communionem vel temporalis  
 utilitatis cupidus, vel indoctos et improvidos conatur  
 inducere : illos invitans promissionibus, istos veri-  
 similibus rationibus fallens, qui legunt tantum vel  
 audiunt quae scripta sunt, causam vero pro qua  
 scripta sunt non requirunt.

<sup>1</sup> Cod. Veron., *Marinianus*.

<sup>2</sup> Idem cod., *tales invenit auditores*.

## FACUNDI

# EPISTOLA FIDEI CATHOLICÆ

### IN DEFENSIONE TRIUM CAPITULORUM.

*Ex tomo III Spicilegii domni Lucæ Dacherii*

Movet quosdam et requirunt quæ sit trium Capi-  
 tulum causa, pro qua universa totum pene per orbem  
 scandalizantur Christi umbra ; dicuntque quid  
 potest catholice Ecclesie nocere damnatio quæ facta  
 est Capitulum, sive personarum sit sive dictionum ?  
 Præsertim, inquit, eum et ipsi damnatores se pro-  
 fiteantur cum non damnantibus fidem tenere, uno  
 symbolo baptizare, unoque ritu tam solemniter lectio-  
 num, quam etiam sacrificii ordinem celebrare. Qui-  
 bus, quoniam compendiose rationem sibi reddi flagi-  
 tant, sic breviter Domino largiente respondendum est,  
 ut isti ipsi trium Capitulum damnatores, qui ne-  
 gare non possunt causam eorum in Chalcedonensi  
 concilio ante centum et viginti fere annos  
 fuisse determinatam, dicere primitus cogantur, utrum  
 catholice Ecclesie in qua baptizati sunt antequam  
 eorum damnatio impie proveniret, nocuerint an non  
 nocuerint. Si nocuisse dixerint, notam erroris et  
 criminis catholice Ecclesie convincuntur impor-  
 tare : ut aut hæretica, quod dici nefas est, fuerit,  
 cum quos isti velut hæreticos damnaverunt, illa  
 non solum non damnavit, sed insuper et laudavit,  
 dictaque eorum ex decretis Chalcedonensis synodi  
 orthodoxa pronuntiavit ; aut certe ignorantia nubilo

C circumsepta ab omnibus hæresibus denotanda, cum  
 per tot annorum curricula nescivit, neque intelligere  
 potuit, quod isti ante 15 aut 16 annos, variis et pere-  
 grinis contra apostolicum præceptum abducti doctrinis  
 et obsequendo jussionibus palatinis cognoverunt.  
 Ac per hoc et ipsi hæretici sunt, et ab hæreticis  
 baptizati, neque adhuc ab aliquo reconciliati : quo-  
 niam, sicut dicunt ipsi, sunt catholici qui nuper tria  
 Capitula damnaverunt, vel damnant, ipsisque dam-  
 natoribus communicant ; hæretici autem qui nec  
 damnaverunt, nec damnant, nec damnantibus com-  
 municant. Quæ cum ita sint, aut illa utique fuit, sicut  
 vero fuit, et est, eritque catholica Ecclesia, quæ tria  
 Capitula nec damnavit, nec damnat, nec istis sceles-  
 tissimis damnatoribus eorumque communicatoribus  
 D nisi sub merito satisfactione communicat ; et isti  
 procul dubio hæretici, qui noviter admisserunt,  
 quod in Ecclesia quæ eos regeneravit non acceperunt :  
 aut si illa, quod audire sacrilegum est, non  
 fuit catholica Ecclesia, isti simili modo remotis am-  
 bagibus hæretici sunt, quia, ut dictum est, ipsa eos  
 Ecclesia baptizavit quæ Capitula ista nunquam dam-  
 navit. Quas ob res utrolibet objecto respondeant,  
 hæretici convincantur necesse est. Si autem, quod

verum est, nihil nocuisse eadem Capitula per centum et amplius, ut prædictum est, annos catholicæ Ecclesiæ dixerint, multo magis magisque se reos intelligant inexcusabiliter : animadvertant quantum mali contra ejus decreta commiserint damnando quod illa non damnavit ; cognoscant quid egerint, et sentiant se ab ea præcisos, cujus decreta quantum in ipsis est convellentes, hæreticorum se catervis favendo eorum votis pertinaciter aggregarunt. Siquidem ab Acephalis hæreticis, id est Semiutychianis, exquisita et elicta Capitulorum damnatio ; et Vigilii atque Pelagii Romanorum prævaricatorum, et Primosii Byzaceni præcipui doctoris Acephalorum, edita contra Ecclesiam scripta protestantur. Quæ cum ita sint, quomodo jam et illud eis poterit constare, quod diu unam se cum non damnantibus fidem tenere ? Cum nos in uno Domino nostro Jesu Christo Dei et hominis Filio, duarum naturarum proprietatem in unitate personæ confiteamur, quod catholica semper custodit et docet Ecclesia. Isti autem parendo Acephalis, et in scripto dicentes : « Anathematizamus impiam epistolam Ibas quam ad Mariam Persam scripsit, cum his qui vindicant eam, et rectam esse dicunt, vel partem ejus : » omnem procul dubio anathematizasse probantur Ecclesiam, quæ eam vindicavit et vindicat, rectamque esse dixit, et dicit : ut pote quæ hoc de Incarnatione Christi, in qua salutis nostræ sacramentum consistit, constitetur quod eadem per omnia continet epistola. Verba quippe ejusdem epistolæ, ubi sanitas catholicæ confessionis, post alia sic se habent : « Ecclesia autem sic dicit : Duæ naturæ, una virtus, una persona, quod est unus Filius Dominus noster Jesus Christus. » Quapropter si hæc duarum naturarum Domini nostri Jesu Christi in unitate personæ confessio, ut isti dixerant, impia est et sine Deo, dicant ipsi noviter quid sit piæ rectæque Christianorum fidei conveniens. Profecto ergo, sicut veritas eos ex operibus et scriptis eorum redarguens fateri cogit, aut unam in Christo naturam, sicut Eutychiani vel Acephali, quorum votis cesserunt, et ab Ecclesia recesserunt, dicunt, aut nullam : quod quam sit impium et blasphemum, atque a catholica veritate alienum, quisquis sana est præditus mente absque dubitatione cognoscat. Nunc deinde illud pertractemus, quod dicunt verbis, uno se symbolo baptizare, utrum rebus et effectibus verum eis esse constet. Quod ut liquido clareat, ipsius symboli prinitus consideranda est atque pensanda vis magnitudoque veritatis ; quoniam nisi præcesserit per quod creditur, virtus munusque credulitatis, quod subsequitur, nequaquam conceditur, sicut scriptum est : *Nisi credideritis, non intelligetis* (Isa. vii, 9, juxta LXX). Symbolum itaque, collatio sive pactum quod fit homini cum Deo, patres nostri catholici doctores interpretari docuerunt. Quoniam ergo pactum cum Deo fecimus, et sic in uno sanctæ Trinitatis nomine baptizati sumus, si quis unum iota vel unum apicem ex pacto quod cum Deo iniit dissolvit, sine dubio fidem qua Deo credidit, et ipsum

A Deum cui credidit, perdidisse convincitur. Qui autem sint qui hoc violaverint pactum mox videbimus, cum ipsis symboli verba, non quidem in ordinem prolixitatis vitandæ gratia, sed admodum delibando posuerimus. Principium itaque symboli hoc est : *Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem ; et in unum Dominum Jesum Christum Filium ejus, natum ex Spiritu sancto et Maria Virgine, qui sub Pontio Pilato crucifixus est et sepultus ; tertia die surrexit a mortuis ; ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris, unde venturus est judicare vivos et mortuos, et reliqua.* En certe in hoc nunc omnis consistit quæstio de vivorum mortuorumque judicio : quod contra nullam aliquando hæresim, ut illud de æqualitate Patris et Filii in Nicæno concilio contra Arium, vel de omnipotentia B Spiritus sancti in Constantinopolitano contra Macedonum, in symbolo est additum, a nulla unquam hæresi, nisi ab hac novissimis temporibus velut ex compacta omnium hæreticorum fœce exorta, violatum est ; per damnationem scilicet vivorum mortuorumque quam sic in scripto protulerunt, dicentes inter alia : « Si quis defendit impium Theodorum et impia ejus conscripta, sed non anathematizat eum et impia ejus conscripta, et omnes qui suscipiunt vel defendunt eum, et dicunt orthodoxa eum exposuisse ; et qui scripserunt pro eo, et eadem illi sapuerunt, vel scribunt pro eo vel implis ejus conscriptis, et eos qui similia illi sapiunt vel aliquando sapuerunt, talis anathema sit. Si quis defendit impia Theodoretici scripta, sed non anathematizat ea, et eos qui similia ejus C sapuerunt vel sapiunt, talis anathema sit. Si quis defendit impiam epistolam quam dicitur Ibas ad Mariam Persam hæreticum scripsisse, sed non anathematizat eam et defensores ejus, et eos qui dicunt eam rectam esse, vel partem ejus, et eos qui scripserunt, vel qui scribunt pro ea, vel pro impietate quæ in ea continetur, et præsumunt eam defendere, talis anathema sit. » Qua blasphema sententia et illos mortuos quos in corpore constitutos nemo damnavit, nec hæreticorum doctrinam quisquam judicavit, imo vero, sicut evidentissimi documentis probari potest, orthodoxam synodica Patrum pronuntiavit auctoritas, et devota hactenus conservavit conservatque posteritas, et ipsos Patres qui eos dictaque eorum laudaverunt, et nos viventes pari cum eis anathemate quantum in ipsis est, involverunt. Ubi est ergo quod Christiani videri volunt, aut dici, symbolique se custodire fidem inani multiloquio jactitant, qui judicium sibi quod soli Filio Pater dedit, superba satis nimiumque dolenda temeritatis audacia usurpaverunt, cum per hujusmodi præsumptionem etiam diaboli supergredi probentur insaniam ? Siquidem ille superbissimo cordis appetitu dixit : *Ero similis Altissimo* (Isa. xiv, 14). Hi autem præveniendo judicium Dei, et opere mortifero damnationem mortuorum vivorumque non sibi consentientium perpetrando, non jam æquales aut similes, sicut ille adhuc de futuro dixit, *Ero*, sed superiores esse suo Domino quantum ad eorum attinet intentionem, constituerunt. Et non erube-

scunt miseri ore sacrilego atque impudenti procacitate dicere se unam cum damnantibus fidem tenere! Quasi vero non et dæmones credant et contremiscant, sed operationem non nisi erroris, quam et istæ novitiæ pestes exercent, habere noscuntur ipsi errantes et alios in errorem mittentes. Neque tantummodo verbis mendacibus in errorem traduentes, sed violentis insuper persecutionibus ad consentiendum sibi vel communicandum quos potuerint perpetrando cogentes. Et non intendunt infelices neque animadvertunt, quod non eos juvet, imo et satis gravet, dictis polliceri nosse Deum, factis autem negare? Quoniam revera si veraciter confessi, sive alii pro eis cum baptizarentur professi sunt credere se in Deum Patrem omnipotentem, et in Jesum Christum Filium ejus, et in Spiritum sanctum, quod symboli tenet auctoritas, veraciter quoque credere debuerunt et patienter expectare eundem Filium Dei et hominis Jesum Christum Dominum nostrum tempore præfinito venturum de cælis ad judicandum vivos et mortuos; et non ipsi nunc impia vehementer atrocitate, et viventes nos, et mortuos olim catholicos pontifices non solum judicare, verum etiam quasi perpetuæ sententiæ anathemate condemnare. Sed forsitan pro sua sanctitate et mirabilium operum efficacia, ut pote iudices vivorum et mortuorum, a semet ipsis, quin imo a patre suo diabolo constituti, hos ipsos mortuos quos damnaverunt resuscita se se dicunt, et sic audita eorum causa, sicut Dominus in Evangelio dicit: *Ego sicut audio judico* (Joan. v, 30), iudicii sententiæ adversus eos protulerunt. Quærimus ergo ab eis quando redivivos eorum cineres collegerint, eosque resuscitaverint, aut ubi ad iudicandum sederint. Nempe in valle Josaphat iudicaturus est Dominus omnes gentes, quamvis et alium habeat intellectum. Nunquid tamen vallis Josaphat Constantinopolis, ubi hoc inchoatum sacrilegium? Nunquid vallis Josaphat cæteræ urbes et civitates, quæ nefa dum in damnatione vivorum et mortuorum prolatum subscripsere suscepereque decretum? Dicant etiam et ostendant ubi damnatos suos constituerunt, ut a nullo non damnante, nisi tantum a damnatoribus, sciatur an ipsis solis aditus reseratus est inferorum locus? Dicant deinde nobis viventibus, quos cum pridem mortuis damnaverunt, quando hos mori fecerint, protinusque resuscitaverint, sicut in illo, vel ante illud Domini iudicium erga hos quos in carne viventes ejus adventus invenerit futurum catholica confitetur Ecclesia. Quod si hæc et alia, quæ tempore soli Deo cognita ventura credimus, facere nequiverunt, quæ dementia corda eorum invasis, oculosque eorum fumosa sua vanitas, velut densarum palpabiliumque tenebrarum opaca nox, obcæcavit, ut non viderent nec perseveranter tenerent quod in symbolo quando baptizati sunt acceperunt? Sed pro suo libitu, modo innumeribus corrupti, modo honoribus et ambitionibus illecti, modo etiam peregrinæ sive potius serpentinæ versutiæ doctrina circumducti, ventoque superbiciæ afflati et inflati, contra

**A** Deum superbiciæ cristas erexerunt, præripiendo iudicium ejus, novumque errorem per damnationem vivorum ac mortuorum condendo, et veterem restaurando, cum et Accephalorum fautores conortæque effecti sunt, et cæteris hæreticis dextras dederunt, ut liceat eis quoties libuerit et quomodo libuerit orthodoxorum pontificum decreta rescindere vel damnare. Neque enim, ut ignorantibus quidam dicunt, trium Capitulorum geritur causa, sed omnium pontificum, qui, ab apostolis apostolorumque successoribus usque ad synodum Chalcedonensem, in qua eadem Capitula orthodoxa sunt iudicata, ac deinceps ad nostra usque tempora in una eademque defensione atque communionem perdurantes, catholici ex hæc vita emigrarunt, perpetrata doletur damnatio. Quod evidentissimis documentis et veridicis rationibus patrum traditionum hic latius ostendere possemus, si castigata sineret brevitatis. Quibus diligenter consideratis atque libratis, iudicet quisquis iudicium Dei metuit, quisquis Dei Filium tempore opportuno in forma servi quam pro nobis suscepit venturum credit et confitetur iudicem manifestum, quem credendo didicit in plenitudine temporis venisse occultum, si hi tales qui superbiores et excellentiores audacia diabolo, Antichristo quoque existunt deteriores, Christiano saltem nomine censendi, et non potius Antichristi ministri appellandi, modisque omnibus sint fugiendi. Quæ cum ita sint, quomodo jam eis poterit constare quod credere se dicunt in Deum Patrem et in Filium ejus, quod præcedit in symbolo, cum non eis constet quod illic sub equitur de uno eodemque Christo specialiter dictum, *qui venturus est iudicare vivos et mortuos*. Quoniam isti, sicut superius dictum ostensamque est, et in mortuis olim et in viventibus nobis damnationis suæ jacula vibraverunt. Sed his præmissis aliud adhuc videamus. Si enim mortuos quos damnaverunt prave docuisse et hæretico sensu libros conscripsisse dicunt, quærimus ab eis utrum cum viverent admoniti sint juxta morem catholicæ observantiæ ac disciplinæ, ut sanam rectamque saperent, pertinaciter resisterint, convictique de errore suo, vel in aliquo concilio accersiti, ut Arius in Nicæno, Macedonius in Constantinopolitano, Nestorius in Ephesino primo, Eutyches atque Dioscorus in Chalcedonensi, condemnati fuerint necne. Si factum dixerint, mox ferri synodalia gesta flagitaverimus, sicut horum proferuntur, ubi condemnatus eorum error, ubi prolata adversus eos sententiæ doctur. Si ostenderint, rursus quærimus quomodo per centum et amplius annorum seriem universam catholicam laterint Ecclesiam, cum et humanæ leges triginta annis humanas adiuvant quæstiones, et Dominus nos:er Jesus Christus apostolis suis potestatem ligandi atque solvendi tantummodo quæ super terram sunt divinam dederit legem. Aut ubi putamus eadem deliquerint gesta, ut nuper ad damnantium solummodo, non etiam ad non damnantium notitiam pervenire potuissent? Si autem, quod magis verum certumque est, proferre aliquid tale antiquitus gestum nequeunt, quia

in veritate quod proferant non habent, nos e contra A proferimus syndicas epistolas Antiocheni concilii in defensionem Theodori ditorumque ejus, qui ab istis novo jam hæresis nomine crimineque cauteriatis, id est Necrodoctis sive Porcianistis <sup>a</sup>, damnatus est. Congregata deinde sanctæ Chalcedonensis synodi, cujus auctoritati nullus nisi hæreticus contradicit, gesta demonstramus; ubi non solum beati Theodori laudes susceptæ et relictæ, et cum admirabili gloria prædicatæ sunt, verum etiam epistola venerabilis Ithæ, quæ ab istis ut impia condemnata est, orthodoxa illic pronuntiata docetur atque laudata. Theodoretii quoque doctrinam dudum et a principio orthodoxæ fidei concinere in eadem synodo acclamatum, et digni utrique, hoc est Theodoretus et Ithæ, episcopatu judicati sunt, et gubernare sicut pridem Ecclesiis sibi creditas ordinati. Quibus præostensis proponimus istis Capitulum nostrisque damnatoribus, eorumque communicatoribus, quid de eodem magno Chalcedonensi concilio sentiant, utrum catholicum illud dicant, an non? Si dixerint: Catholicum est, respondeamus: Vos ergo procul dubio hæretici estis. Quoniam vel quod, vel quos illi Patres ibidem præsertim laudaverunt, et catholicæ fidei conventu pronuntiaverunt, vos ut hæreticos et impios condemnastis: unde conficitur, velitis nolitis, sicut consequentia exigit rationis, ut illos quos damnaverunt hæreticos, id est Nestorium, Eutychem atque Dioscorum, vos eos orthodoxos, etsi non verbis pro hominum forsitan timore, operibus certe, et effrenatis persecutionibus, et catholicorum pontificum depulsionibus, et hæreticorum subrogationibus, scriptoque in catholicos prolatis damnationibus pronuntiatis atque prædicatis. Denique in una eademque Chalcedonensi synodo inter alia hæc quoque definita consistit causa, approbatio scilicet et damnatio trium. Ecce enim astant quodammodo ex una parte ejusdem concilii Theodorus, quamvis jam defunctus, sed in synodicis epistolis ejus laudes continentibus, ibidemque relictus et approbat, vivens, Theodoretus quoque et Ithæ laudati et orthodoxi pronuntiati; et ex alia nihilominus parte Nestorius in Epheso quidem primo damnatus, sed iterato damnationis vinculo Chalcedone illigatus: Eutyches etiam atque Dioscorus illic similiter ut hæretici condemnati. Quid dicitis? Nunquid non ita est? Nunquid, quantolibet callo duritiæ frons vestra solitis mendaciis obducta sit, negare poteritis ita esse? Quod si et negare præ confusione vestra duplici volueritis, ecce adsunt gesta Chalcedonensis concilii, ecce assistunt sexcenti et triginta pontifices illic congregati: vociferant nimirum per eam, et dicunt: Nos laudes Theodori in pace et communione catholicæ Ecclesiæ defuncti relictas cœtui nostro suscepimus et approbavimus. Nos vero venerabiles Theodoretum et Itham orthodoxos pronuntiavimus, atque in definitionem catholicæ fidei nobiscum subscripisse veraciter no-

vimus. Epistolam quam venerabilis Ithæ Mari Persæ scripsit, relectam a nobis orthodoxam esse judicavimus, et iudicium nostrum concorditer subscribendo confirmavimus. Nos Nestorium ante quidem damnatum iterata damnatione cum Eutyche atque Dioscoro, sancto nobis Spiritu præsertim, prostravimus: qui iudicium nostrum violare nititur, hæreticus est; qui decreta nostra in aliquo convellere et pertentare, alienus a catholica fide, alienus a Christiano nomine est. Qui enim hos quos catholicos pronuntiantes laudavimus damnat, illos et e contrario quos ut hæreticos condemnavimus laudat, et ideo hæreticus est quisquis bene a nobis definitis non acquiescit, quisquis legitimo et catholico ordine determinatis superbus resultat. Hæc audientes quid, rogamus, dicturi estis tot præclaris pontificibus vel universæ per totum mundum diffusæ catholicæ Ecclesiæ, qui eorum statuta devote semper custodivit, hactenusque in suis reliquiis ubique propagatis custodit; ni forte verum dicere volueritis, et quomodo futura erat hæresis Necrodoctarum sive Porcianitarum? Si autem dixerint: Hæreticum est Chalcedonense concilium, non est jam necessarium contra eos noviter decertare, nisi ut habeantur ab universis in veritate catholicis sicut ille qui a Domino in Evangelio interrogatus quod ei nomen esset, respondit: *Legio, quia multi sumus* (Marc. v, 9). Quoniam revera qui sanctæ et magnæ Chalcedonensis synodi auctoritati contradicere in aliquo præsumit aut pertentat, et Arianus est, et Macedonianus, et Nestorianus, et Eutychanus et C Acephalus, vel quidquid ex variis impietatis hæreticæ germinibus derivari, eisque coaptari poterit, contra quas utriusque pestes ipsius synodi vigilavit intentio, ut et præteritos hæreticos iterata damnatione percelleret, et præsertim anathematizaret, et futuros præsertim Dei Spiritu damnationis vinculis cum eorum sequacibus modoque quolibet participibus innecteret. Jam porro de hoc quod dicunt eodem ritu lectionum solemnium, vel sacrificii ordinem celebrare, possemus breviter respondere, quoniam præsertim, sicut docuimus, ab unitate catholica nihil prosit divini nominis verbis fictis facta invocatio, nec usurpata et ab Ecclesia tracta celebratio; cum et diabolus Dominum tentans Scripturarum protulerit testimonia, sed unde destrueretur, non unde maneretur: ipsæque sanctæ Scripturæ non in legendo, sed in intelligendo consistant, et diversi hæretici quod bene et salubriter in catholica acceperant, præsertim jam perniciose et lethaliter retinuerunt. Possemus et illud de sacrificio dicere quod initio mundi Dominus ad Cain dixit: *Si recte offeras, recte autem non divides, peccasti*. Sed et illud quod prævaricatoribus, pactamque Dei violantibus, sacerdotibus idem Dominus per prophetam dicit: *Cum multiplicaveritis preces vestras, avertam faciem meam a vobis. Et cum obtuleritis sacrificium michi, non suscipiam illud de manibus vestris, nec pla-*

<sup>a</sup> Forte, *Sorcianistis*, a Sorsio vel Sorcio, cujus mentio in lib. contra Mocianum, col. 861 C, 862 B, nisi forte legendum *Porcius*.

abor vobis, quoniam iniqui sunt cætus vestri (Isa. 1, 13, 15); multaque similia quæ commemorare longum est. Sed opportunum iudicavimus etiam gloriosissimi martyris et episcopi Cypriani, vel unum aut duo contra eos pro simili causa scripta proferre testimonia; quia diligenter cordis oculis considerata atque perspecta animadvertet quisquis corde intelligens est, si ultra novorum hæreticorum sacrificia appetere debeat. Sic namque in epistola pro sancto Cornelio similiter martyre et episcopo urbis Romæ, quem Novatianus hæreticus explerat, et se loco ejus, sicut et nunc a novellis hæreticis factum est, subrogaverat, ad Magnum scripta post alia dicit: « Si autem grex unus est, quomodo potest gregi annumerari qui in numero gregis non est? Aut pastor haberi quomodo potest, qui manente vero pastore, et in Ecclesia Domini ordinate succedente<sup>a</sup> ac præside, nemini ipse<sup>b</sup> succedens et a seipso incipiens, alienus sit et profanus, dominicæ pacis ac divinæ unitatis inimicus, non habitans in domo Dei, id est in Ecclesia Dei, in qua non nisi concordēs atque unanimes habitant? Beatique quam sit inseparabile unitatis sacramentum, et quam sine spe sint, et perditionem sibi maximam de indignatione Dei acquirant qui schisma faciunt, et relicto episcopo alium sibi<sup>c</sup> pseudoepiscopum constituent<sup>d</sup>. . . . Quod si aliquis illud opponit, ut dicat eandem Novatianum legem tenere, quam catholica Ecclesia tenet, et eodem symbolo quo et nos baptizare, eundem nosse Deum Patrem, eundem Filium Christum, eundem Spiritum sanctum; sciat qui hoc opponendum putat, hoc adjuvare tales non posse. Nam et Core, et Dathan, et Abiron, cum sacerdote Aaron et Moysse eundem Deum venerant, pari lege et religione viventes, unam et verum Deum qui colendus atque invocandus fuerat, invocabant; tamen quia loci sui ministerium transgressi contra Aaron sacerdotem, qui sacerdotium legitimum dignatione Dei atque ordinatione perceperat, sacrificandi sibi licentiam vindicaverant, divinitus percussi, pœnas statim pro illicitis conatibus rependerunt, nec potuerunt rata esse et proficere sacrificia irreligiose et illicite contra jus divinæ dispositionis oblata. Quare qui Novatiano, sive cæteris hujusmodi patrocinantur, frustra contendunt. Atque ut magis intelligi posset contra hujusmodi audaciam, quæ sit censura divina, invenimus in tali facinore non solum duces et auctores, sed et participes pœnis destinari, nisi se a communione malorum separaverint, præcipiente per Moysen Domino, et dicente: *Separamini a tabernaculis hominum istorum durissimorum, et nolite tangere ab omnibus quæ sunt eis, ne simul pereatis in peccato eorum* (Num. xvi, 26). Et quod comminatus per Moysen Dominus fuerat implevit: ut quisquis se a Core, et Dathan, et Abiron non separasset, pœnas statim pro impia communione persolveret. Quo exem-

plo ostenditur et probatur, obnoxios omnes et culpæ et pœnæ<sup>e</sup> qui se schismaticis contra præpositos et sacerdotes Dei irreligiose temeritate miscuerint, sicut etiam per Oseam prophetam Spiritus sanctus contestatur, et dicit: *Sacrificia eorum tanquam panis luctus; omnes qui manducant ea contaminabuntur* (Ose. ix, 4): docens scilicet et ostendens omnes omnino cum auctoribus supplicio conjungi, qui fuerint eorum peccato contaminati. » Quid hoc testimonio evidentius? Quid lucidius? Quid dici veracius potest? Ecce enim omnes omnino pari reatu parique pœna constrictos docet, quotquot fuerint malorum communione polluti. Quid ergo est, quod quidam quasi se excusantes dicunt; ipse scit episcopus meus si damnavit quempiam talibus comminetur, dicens: *Tu autem odisti disciplinam, et abiecasti sermones meos retro. Si videbas furem, currebas ei, et cum adulteris portionem tuam ponebas* (Psal. xlix, 17, 18). Et infra manifestat et comprobatur Paulus apostolus (Rom. 1, 32) morte dignos esse et ad pœnam venire, non tantum illos qui male faciunt, sed etiam eos qui talia agentibus consentiunt: qui cum malis et peccatoribus, et pœnitentiam non agentibus illicita communicatione miscentur, nocentium contactibus polluuntur, et dum junguntur in culpa, sic nec in pœna separantur. At isti: Sed non consentimus, inquit, damnationi mortuorum. O intolerabile malum! O inauditum opprobrium! non consentire quasi verbis, damnationi dicunt, et consentiunt operibus, quod deterius est, execrabili communioni; cum magis cumulator maneat pœna eis qui et non ignorant veritatem, et tamen communicant veritatis inimicis. Si enim hæresim fecerunt, sicut docuimus, hi quibus communicatis, damnando vivos et mortuos; si ad hæreticos exierunt, faciendo quod Acephali voluerunt, hæretici profecto utriusque admissis remanserunt. Quomodo ergo qui hæreticis communicant, hæresis crimine teneri negabuntur? aut qua fronte catholicæ communicare sibi videntur? An quia manufactas ecclesias palatino suffulti suffragio depulsis catholicis pervaserunt, ideo vos fidem catholicam pacemque Christianam in parietibus esse arbitramini? Si hoc opinamini, audite quod etiam sanctus Hilarius episcopus confessor et doctor egregius quibusdam episcopis tempore Constantii imperatoris, quo sic Ariani sub nomine pacis et regis pervaserant universas pene totius orbis locales ecclesias, sicut nunc Eutylichiani sive Acephali, de hac rescribat, post alia dicens: « Oro vos, episcopi, qui hoc esse vos creditis, quibusnam suffragiis ad prædicandum Evangelium apostoli usi sunt? quibus adjovi potestatibus Christum prædicaverunt, gentesque fere omnes ex idolis ad Dominum transtulerunt? Anne aliquam sibi assumebant e palatio dignitatem? » Et infra: « Unum moneo, inquit, cavete Antichristiana; male enim vos parietum amor cepit, male Ecclesiam

<sup>a</sup> In hoc Cypriani testimonio Facundus aliqua præmittit, verba etiam mutat.

<sup>b</sup> Cypri., ordinatione succidanea præside,

<sup>c</sup> Reduudat ipse.

<sup>e</sup> Cypri., sibi foris.

<sup>d</sup> Quæ hic deest, videmus apud Cypri. epist. 76.

<sup>e</sup> Ms., futuros.

Dei in relictis ædificiisque veneramini, male sub his pacis nomen legeritis. Anne ambiguum est in his Antiehrisom esse sessurum? Montes mihi et silvæ et lacus, et carceres, et voragines sunt tutiores. In his enim propheta erant inuentes, et spiritu Dei prophetabant. Hæc interim pro brevitate prolata sufficiant testimonia, quoniam si amplius coacervare vel ratiocinari vellemus, legentium forsitan memoriam overeremus. Nunc jam illud quoque breviter commemorare debemus, quod ex beati Augustini opusculis contra Donatistas scriptis obji iunt, dicentes: Dixit sanctus Augustinus: Bona est pax, habete pacem; bona est unitas, diligite unitatem, non scindatur unitas. Sed hæc et talia egregii doctoris testimonia, quantum eos suppodant, nos vero stabiliant, nequam perspicunt. Si enim isti qui hæc contra se potius opponunt, nolebant scindere unitatem; si nolebant bellum inferre catholicæ Ecclesiæ, per quod pax violaretur; quod in ea invenerunt, hoc utique servare et viriliter custodire, sicut supra ostensum est, debuerunt. Quod autem illa, aut ab illa non acceperunt, tanquam vere noxium et lethale fugere cavereque debuerunt. Nam habenda est pax, secundum apostolicam doctrinam, cum omnibus, si fieri potest, hominibus, non tamen cum omnibus tenenda. Siquidem longe aliud sit habere aliquid, aliud tenere. Non solum igitur cum schismaticis et hæreticis, sed etiam cum Judæis carnalibus atque paganis habenda est pax. Sed illa profecto pax, per quam eos exoptamus et cupimus Deo acquirere, et veritati unitati que sociare catholicæ; propter quod etiam ut convertantur, secundum mandatum Dei pro eis oramus: non

sic tenenda ut ad illos nos exeamus, et quod illi sunt, hoc nos quoque efficiamur. Denique quod beatus Augustinus dicebat et suadebat Donatistis, habere pacem, diligere unitatem, egregie satis et salubriter dicebat: ipsos enim cupiebat, quemadmodum et nos istos, damnato errore suo ad catholicam redire, sicut in multis opusculis contra eorum schisma scriptis luculentissime edocet. Non ut ipse, aut quisquam orthodoxorum relicta, quod absit, catholica, errorum eorum communionem sacrilega misceretur. Hoc et nos istis cum magna pace dicimus: Damna te errorem quem induxistis, auferite damnationis malum quod intulistis, per quod et hæretici facti, et hæreticorum fautores exististis; et nobiscum pacem habentes, et sicut pridem tenentes, universos hæreticos confundistis, et catholicæ vos unitati reddidistis. Quisquis itaque hæc legis, eloquium noli querere, sed res pondusque veritatis diligenter intueri. Et si prævaricatorum communionem pollutus non es, ora Deum ut perseveres. Si vero aut ignoranter aut violenter lapsus es, reparare ad catholicam veritatem recurriendo festina, communionem ejus resumendo: omnibus siquidem poenitentibus promissa est venia. Nemo desperatione frangatur. Nullus serpentinis deceptio: nibus ulterius irretiat: quoniam, sicut transgressoribus et impoententi corde permauentibus sempiternum cum diabolo præparatum est supplicium, sic a Domino Deo pactum ejus conservantibus, et fidei catholicæ fundamenta custodientibus, novitatesque profanas devitantibus, æternum et sine fine reservatum est præmium gloriosum.

ANNO DOMINI DCLVII.

# FULGENTIUS FERRANDUS,

## CARTHAGINIENSIS ECCLESIE DIACONUS.

### NOTITIA.

[Ex Gallandio.]

1. Fulgentius Ferrandus, si Chiffletium audias (a), sancti Fulgentii Ruspensis episcopi aut affinem fuisse aut consanguineum, et prænomen et sancti prænullis modeste ab eo commemoratum genus illustre pene persuadet. Inter discipulos sancti Fulgentii eminuit, quem propterea suum magistrum appellat (b): dignus plane tanto institutore discipulus. De eo plura præclare, ut æsolet, scriptor eminentissimus (c): « Ferrandus, inquit, Africanos episcopos in Sardiniam

Trasamundi regis jussu deportatos secutos, in cambio ab exulante ibidem sancto Fulgentio constructo, monachum induit. Hilderico mitissimo rege anno 523 episcopos ab exilio revocante, una cum Fulgentio in Africam reversus, a Bonifacio archiepiscopo Carthaginensis Ecclesiæ ob eximiam morum ac doctrinæ excellentiam diaconus inauguratus, omnium sermone ubique celebrabatur. Ille sancti Augustini præ cæteris libros diurna nocturnaque manu versabat;

(a) Chiff. præfat. ad Opp. Ferrand.

(b) Ferrand: epist. 2, infra, pag. 889.

(c) Noris. Hist. controv. de uno ex Trinit. passio, c. 9, Opp. tom. III, pag. 855.